

OECD *Multilingual Summaries* Education at a Glance 2012

Summary in Finnish

Read the full book on: [10.1787/eag-2012-en](https://doi.org/10.1787/eag-2012-en)

Koulutuskatsaus 2012

Suomenkielinen tiivistelmä

- Koulutuskatsaus: OECD:n indikaattorit on koulutuksen tilaa eri puolilla maailmaa käsittelevän, tarkan ja relevantin tiedon arvovaltainen lähde. Se sisältää tietoa 34 OECD-maan ja useiden OECD:n ulkopuolisten G20-maiden koulutusjärjestelmien rakenteesta, rahoituksesta ja saavutuksista.
- Koulutuskatsaus sisältää yli 140 kaaviota, 230 taulukkoa ja 100 000 lukua, ja siinä kerrotaan oppilaitosten tuotosta, oppimisen vaikutuksista eri maissa, koulutukseen sijoitetuista taloudellisista ja henkilöstövoimavaroista, koulutukseen pääsystä ja osallistumisesta, koulutuksen etenemisestä sekä koulujen oppimisympäristöistä ja rakenteesta.

Maailmanlaajuisen laman arviointia – ja katsaus tulevaisuuteen

Koulutuksen ja talouden tila ovat muuttuneet maailmanlaajuisesti kahdesta syystä jo jonkin aikaa. Ensimmäinen osaamistalouden jatkuva nousu on voimakkaasti kannustanut ihmisiä lisäämään osaamistaan kouluttautumalla – ja valtioita tukemaan tätä prosessia. Toinen ilmiö – joka on tiiviissä yhteydessä ensimmäiseen – on korkeakoulutuksen räjähdysmäinen, maailmanlaajuinen kasvu, joka on lisännyt miljoonien ihmisten mahdollisuuksia ja merkittävästi lisännyt korkeasti koulutettujen osaajien maailmanlaajuisia määriä.

Koulutuskatsaus 2012 tutkii näitä ilmiöitä toisen tärkeän muutoksen, vuosien 2009 ja 2010 maailmanlaajuisen laman, valossa. Analyysimme mukaan mikään ihmisryhmä tai maa – kuinka korkeasti koulutettu tahansa – ei ole täysin immuuni maailmanlaajuisen taloudellisen taantumun vaikutuksille. Samalla nähdään myös korkeakoulutuksen huomattavan sitkeät taloudelliset ja työmarkkinaedut – jopa äärimmäisissä julkistaloudellisissa olosuhteissa.

Koulutuksen tuoma taloudellinen hyöty

Pohjimmiltaan on selvää, että korkea koulutustaso auttoi ihmisiä välttymään työttömyydeltä ja pysymään työllistettynä laman aikana. Esimerkiksi taantumasta alusta vuodesta 2008 vuoteen 2010 alle keskiasteen koulutuksen saaneiden kokonaistyöttömyysaste hyppäsi keskimäärin koko OECD-alueella jo korkeasta 8,8 %:sta 12,5 %:iin, mutta keskiasteen koulutuksen saaneiden kokonaistyöttömyysaste nousi 4,9 %:sta 7,6 %:iin. Korkeasti koulutettujen työttömyysaste sitä vastoin pysyi paljon matalampana, se nousi samana aikana 3,3 %:sta 4,7 %:iin. Korkeasti koulutettujen miesten työttömyysaste oli koko OECD-alueella vuonna 2010 noin kolmanneksen matalampi kuin keskiasteen koulutuksen saaneiden miesten; korkeasti koulutettujen naisten työttömyysaste oli kaksi viidesosaa matalampi (Indikaattori A7).

Lisäksi maailmanlaajuisen laman aikana tuloerot korkeasti koulutettujen ja matalammin koulutettujen välillä eivät ainoastaan pysyneet huomattavina, vaan lisääntyivät entisestään. Vuonna 2008 korkeakoulutuksen saanut mies ansaitsi koko OECD-alueella keskimäärin 58 % enemmän kuin enintään keskiasteen koulutuksen saanut mies. Vuoteen 2010 mennessä ero kasvoi 67 %:iin. Samalla tavoin korkeakoulutuksen saaneiden naisten keskiansiot olivat vuonna 2008 54 % keskiasteen koulutuksen saaneiden naisten ansioita korkeammat. Vuoteen 2010 mennessä ero oli noussut 59 %:iin (Indikaattori A8).

Vaikka taantumalla epäilemättä oli laajamittainen vaikutus – erityisesti matalasti koulutettuihin ihmisiin – näiden lukujen mukaan koulutuksen ja talouden tilan yleisten maailmanlaajuisen muutosten vaikutukset olivat vielä suuremmat. Korkeasti koulutettujen aikuisten osuus koko OECD-alueella on noussut viimeisen vuosikymmenen aikana 22 %:sta vuonna 2000 31 %:iin vuonna 2010 (Indikaattori A1). Mutta kasvavasta korkeasti koulutettujen tarjonnasta – sekä vuoden 2008 jälkeen häilyvistä markkinaolosuhteista – huolimatta suurin osa korkeasti koulutetuista on saanut nauttia koulutuksen taloudellisista eduista. Tämä on merkki siitä, että kaiken kaikkiaan OECD-maiden osaamistalouden tarpeista johtuva korkeasti koulutettujen työntekijöiden kysyntä kasvaa edelleen, maailmanlaajuisesta lamasta huolimatta.

On todennäköistä, että niin pitkään kuin yhteiskunnassa tarvitaan lisää korkean tason osaamista, korkeakoulutuksen hyödyt ovat järkkymättömät sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Vuoden 2012 Koulutuskatsauksessa arvioidaan esimerkiksi, että pitkällä aikavälillä henkilökohtainen taloudellinen hyöty korkeasteen tutkinnon suorittamisesta, osana alkuperäistä koulutusta, keskiasteen tutkinnon sijaan, miinus koulutukseen liittyvät kustannukset, on 28 OECD-maassa miehillä keskimäärin hieman yli 160 000 Yhdysvaltain dollaria ja naisilla melkein 110 000 Yhdysvaltain dollaria (Indikaattori A9).

Myös veronmaksajat saavat hyvän tuoton korkeakoulutuksen tukemiseen käytetyille julkisille varoille. OECD-maiden keskimääräinen nettohyöty jokaisesta korkeakoulutukseen tuetusta miehestä on lisääntyneen tuloverotuksen ja muiden säästöjen ansiosta keskimäärin melkein 100 000 Yhdysvaltain dollaria, eli melkein kolme kertaa julkisen investoinnin verran. Naisten kohdalla julkinen nettotuotto on noin kaksi kertaa julkisen investoinnin verran (Indikaattori A9). Koulutuksen julkiset ja yksityiset hyödyt eivät tietenkään ole ainoastaan taloudellisia. Vuoden 2012 Koulutuskatsauksen mukaan koulutuksen korkeampi taso on yhteydessä pidempään elinajanodotteeseen, korkeampaan äänestysprosenttiin ja etnisten vähemmistöjen tasa-arvoa enemmän tukeviin asenteisiin (Indikaattori A11).

Koulutusinvestointien merkittävät edut sekä yksityishenkilöille että yhteiskunnalle selittävätkin yhtä vuoden 2012 Koulutuskatsauksen keskeisintä tutkimustulosta: monissa OECD-maissa julkiset ja yksityiset koulutusinvestoinnit nousivat merkittävästi lamavuoden 2009 aikana. Vuodesta 2008 vuoteen 2009 valtioiden, yritysten sekä opiskelijoiden ja heidän perheidensä koulutusmenot kaikilla koulutustasoilla nousivat yhteensä 24:ssä niistä 31 OECD-maasta, joista tietoa on saatavilla. Menot kasvoivat vaikka BKT:llä mitattu kansanvarallisuus vähentyi 26:ssa näistä maista (Indikaattori B2). Samalla tavalla alemman ja ylemmän perusasteen, keskiasteen sekä keskiasteen jälkeisten oppilaitosten oppilaskohtaiset menot kasvoivat OECD-maissa vuodesta 2005 vuoteen 2009 keskimäärin 15 prosenttiyksikköä. Korkeakoulutusta tarjoavien oppilaitosten oppilaskohtaiset menot taas nousivat samana aikana keskimäärin 9 prosenttiyksikköä (Indikaattori B1).

Opettajien palkat muodostavat yleensä koulutuksen suurimman menoerän ja siksi myös suurimmat oppilaskohtaiset kulut. Maissa, joista tietoa on saatavilla, opettajien oppilaskohtaiset palkkakustannukset nousivat vuodesta 2000 vuoteen 2010 alemmalla perusasteella keskimäärin kolmanneksella ja ylemmällä perusasteella neljänneksellä. Opettajien oppilaskohtaisten palkkakustannusten kasvuun on vaikuttanut pääasiassa muutokset kahdella alueella: opettajien palkoissa ja luokkakokoarvioissa. Vuodesta 2000 vuoteen 2010 maissa, joista tietoa on saatavilla, opettajien palkat nousivat alemmalla perusasteella keskimäärin noin 16 % ja ylemmällä perusasteella 14 %, ja arvioitu luokkakoko laski alemmalla perusasteella keskimäärin 14 % ja ylemmällä perusasteella 7 % (Indikaattori B7).

Vuoden 2012 Koulutuskatsauksen mukaan opettajat myös vanhenevat. Vuodesta 1998 vuoteen 2010 vähintään 50-vuotiaiden osuus ylemmän perusasteen ja keskiasteen opettajista maissa, joista on saatavilla vertailukelpoista tietoa, kiipesi keskimäärin 28,8 %:sta 34,2 %:iin (Indikaattori D5). Maissa, jotka ovat vaarassa menettää merkittävän määrän opettajia eläkkeelle jäämisen seurauksena kouluikäisen väestön pysyessä saman kokoisena tai kasvaessa, valtion on vahvistettava opetustyön vetovoimaa, laajennettava opettajankoulutusohjelmia ja tarvittaessa luotava vaihtoehtoisia pätevyömisreittejä uransa keskivaiheilla oleville ammattilaisille, jotka haluavat vaihtaa alaa.

Koulutuksen osallistujien muutokset

Rajallisten resurssien käyttämisestä on tehtävä viisaita ratkaisuja, erityisesti julkisen talouden kannalta tiukkoina aikoina. Vuoden 2012 Koulutuskatsauksessa tuodaan esille useita alueita, joilla on tapahtunut mainittavaa edistystä ja mainitaan muita, joihin on todennäköisesti panostettava tulevaisuudessakin. Esimerkiksi – ensimmäisen pienten lasten koulutusta ja hoitoa käsittelevän indikaattorimme mukaan (indikaattori C2) – nuorimpien oppilaiden koulutuksen laajentamiseksi on otettu ihailtavia edistysaskeleita, mikä onkin viime vuosina ollut entistä merkittävämpi aihe koulutuspoliittisilla asialistoilla. Niissä OECD-maissa, joista tietoa on saatavilla kummallekin vuodelle, osallistuminen varhaislapsuuden koulutusohjelmiin kasvoi 3-vuotiailla keskimäärin 64 %:sta vuonna 2005 69 %:iin vuonna 2010 ja 4-vuotiailla 77 %:sta vuonna 2005 81 %:iin vuonna 2010. Yli kolme neljäsosaa OECD-maiden 4-vuotiaista osallistuu pienten lasten koulutukseen, ja suurimmassa osassa OECD-maita useimpien lasten koulutus alkaa hyvissä ajoin ennen heidän viidettä syntymäpäiväänsä. Kun otetaan huomioon, että pienten lasten koulutus on yhteydessä parempaan koulumenestykseen myöhemmin, tällainen kehitys lupaa hyvää tulevaisuudelle, jolloin nuorison osaaminen on tärkeämpää kuin koskaan aikaisemmin.

OECD-maissa myös naisten osallistuminen korkeakoulutukseen lisääntyy jatkuvasti. Esimerkiksi naisten, joiden odotetaan aloittavan yliopisto-opinnot elinaikanaan, osuus kaikista naisista nousi keskimäärin koko OECD-alueella 60 %:sta vuonna 2005 69 %:iin vuonna 2010, kun taas miehillä kyseinen osuus nousi samana aikana 48 %:sta 55 %:iin (Indikaattori C3). Lisäksi naiset muodostavat nyt koko OECD-alueella keskimäärin 59 % kaikista akateemisen perustutkinnon suorittaneista (Indikaattori A3). Tähänastinen kehitys on kannustavaa, vaikka enemmän onkin tehtävä naisten osallistumisen lisäämiseksi insinöörialojen, tuotannon ja tietojenkäsittelyopin kaltaisilla aloilla – sekä naisten määrän lisäämiseksi jatkotutkinnon suorittaneiden joukossa.

OECD-maissa myös korkeakoulutukseen osallistuvien ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on vuoden 2000 jälkeen kaksinkertaistunut. Absoluuttisesti suurin määrä ulkomaalaisia opiskelijoita tulee Kiinasta, Intiasta ja Koreasta. Noin 77 % ulkomaalaisista opiskelijoista opiskelee OECD-maissa. Kansainväliset opiskelijat muodostavat vähintään 10 % korkeakouluopintoihin ilmoittautuneista opiskelijoista Australiassa, Itävallassa, Luxemburgissa, Uudessa-Seelannissa, Sveitsissä ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Heidän osuutensa korkea-asteen jatko-ohjelmiin ilmoittautuneista opiskelijoista Australiassa, Itävallassa, Kanadassa, Tanskassa, Irlannissa, Luxemburgissa, Uudessa-Seelannissa, Ruotsissa, Sveitsissä, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Yhdysvalloissa on yli 20 % (Indikaattori C4).

Sitä vastoin kaikkien opiskelijoiden koulutuksen tasa-arvon ja mahdollisuuksien parantaminen, opiskelijoiden taustoista riippumatta, on OECD-maissa edelleen hankalaa. Vuoden 2012 Koulutuskatsauksessa päätellään esimerkiksi, että maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden lukutaitoon voi olla haitallinen vaikutus sillä, että he opiskelevat yhdessä useiden matalan koulutustason perheistä tulevien oppilaiden kanssa (Indikaattori A5).

Päättäjien kannattaa huomioida myös, että 15–29-vuotiaiden opiskelun ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten – niin kutsuttu NEET-ryhmä – määrä on kasvanut ja oli vuonna 2010 koko OECD-alueella 16 %:n huippulukemissa useiden vuosien laskun jälkeen (Indikaattori C5). Vaikka tämän ryhmän kokoon vaikuttavatkin useat tekijät, on todennäköistä, että useissa OECD-maissa ryhmän kasvu juontaa juurensa maailmanlaajuisen laman nuorille aiheuttamiin vaikeuksiin. OECD:n vuoden 2012 Työllisyyskatsauksen mukaan nuorisotyöttömyys on noussut monessa maassa hälyttävälle tasolle, mikä korostaa tarvetta tarkastella tämän tärkeän ikäryhmän tuotteliaisuutta aktivoivia toimenpiteitä, esimerkiksi ammatillista koulutusta ja koulutusohjelmia sekä mahdollisuutta vapaamuotoiseen koulutukseen.

Korkeakoulututkinnon ollessa entistä tärkeämpi sujuvan työmarkkinoille siirtymisen varmistamiseksi monissa OECD-maissa on niin ikään tehtävä enemmän vähäosaisten nuorten korkeakoulutukseen pääsyn helpottamiseksi. Vuoden 2012 Koulutuskatsauksen perusteella vanhempien koulutustaustalla on selvä vaikutus nuorten mahdollisuuksiin osallistua korkeakoulutukseen. Koko OECD-alueella, matalan koulutustason perheistä tulevien nuorten todennäköisyys osallistua korkeakoulutukseen on keskimäärin alle puolet näiden nuorten väestöosuudesta. Nuorten, joiden vanhemmista ainakin toisella on korkeakoulututkinto, todennäköisyys osallistua korkeakoulutukseen on melkein kaksi kertaa suurempi kuin näiden perheiden osuus väestöstä (Indikaattori A6).

Lopuksi valtioiden on löydettävä tarkkaan harkittu tasapaino koulutuksen julkisen tuen sopivan määrän ja perheiden kattamien kustannusten välillä, koska maailmanlaajuisen talouden muutoksilla on vaikutus sekä valtioihin että yksittäisiin ihmisiin. Edellä mainittujen koulutusmenojen koskevien tietojen mukaan monissa OECD-maissa oppilaat ja heidän perheensä kattavat kasvavan osan koulutusmenoista (Indikaattori B3). Vaikka tämä yleisnäkemyks on perusteltu, koska yksityishenkilöt hyötyvät koulutuksesta monella tapaa, se voi myös lisätä koulutuksen jatkamisen taloudellisia esteitä – kuten useille korkeakoulutukseen haluaville on käynyt monessa OECD-maassa (Indikaattori B5). Nämä esteet voivat puolestaan hankaloittaa valtioiden omia väestön koulutustason nostamiseen liittyviä tavoitteita.

© OECD

Tämä yhteenveto ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän yhteenvedon kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset yhteenvedot ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alun perin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisuja on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate Sähköposti: rights@oecd.org faksinumero: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Vieraille osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2012), *Education at a Glance 2012*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2012-en